

Turist Rehberliği Nitel Araştırmalar Dergisi

TURNAD

Journal of Qualitative Tourist Guiding Research

ISSN 2757-6302

Gönderilme Tarihi: 15.03.2021

Düzeltilme (1): 21.04.2021

Düzeltilme (2): 25.05.2021

Düzeltilme (3): 06.06.2021

Kabul: 13.06.2021

Turist Rehberliği Nitel Araştırmalar Dergisi 2021, 2(1): 23-43

G-20 Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi

Derleme Makale

Pınar Kılıç Uçmuş

Yüksek Lisans Öğrencisi

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi - Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü

pkilic@windowslive.com

Özet

Dünya’da farklı düzeylerde verilen turist rehberliği eğitimi, Türkiye’de eğitim çeşitliliği açısından ilginç ve eşsiz bir örnektir. Türkiye’de kurs, ön lisans, lisans ve yüksek lisans olmak üzere dört farklı seviyede rehber yetiştirilmektedir. Bu durum turizm akademisinin ilgisini çekmiş, konu hakkında yakın zamanlarda iki ayrı araştırma yapılmıştır. Söz konusu araştırmaların sınırlı sayıda ülke hakkında yapılmış olması, daha geniş bir örneklemin kullanıldığı üçüncü bir araştırmanın yapılmasını gerektirmiştir. Mevcut araştırma, turist rehberliği eğitiminin verildiği seviye ile ülkelerin gelişmişlik düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığı sorusuna cevap aramaktadır. Bu amaçla örneklemler olarak G-20 ülkeleri seçilmiş ve rehberlik eğitiminin hangi seviyede verildiği, doküman analizi tekniği ile araştırılmıştır. Araştırma sonuçları G-20 ülkeleri içinde turist rehberliği eğitiminin büyük ölçüde kurs seviyesinde verildiğini göstermiştir. Bu bulgu, ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile rehberlik eğitimi arasında bir ilişki olmadığına işaret etmektedir.

Anahatar Kelimeler: Turist Rehberliği Eğitimi, G-20 Ülkeleri, Turist Rehberi

Tourist Guide Education in G-20 Countries

Abstract

Tour guidance education which is given at different levels in world-wide, is an interesting and unique example of educational diversity in Turkey. Guides are being trained with four different levels such as courses, associate’s degree, bachelor and Phd in Turkey. This case has attracted the attention of the tourism academies and two different studies have been conducted on the subject recently. The fact that these studies were conducted on a limited number of countries caused the need of the conducting of a third study using a larger sample. This study seeks an answer to the question of whether there is a relationship between the level of tourist guidance education and the development levels of countries. Because of this purpose; G-20 countries were selected as a sample and the level of guidance training was investigated by using document analysis technique. The results of the research showed that; within the most of the G-20 countries, tourist guidance training is given at the course level. This finding indicates that there is no relationship between the development level of countries and guidance education.

Keywords: Tour Guide Education, G-20 Countries, Tour Guide

Makalenin Künyesi: Kılıç Uçmuş, P. (2021). G-20 Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi. *Turist Rehberliği Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2 (1): 23-43.

Giriş

Turist rehberleri temsil ettikleri bölgenin genel izlenimi ve sunulan hizmetin memnuniyetinden sorumlu anahtar oyuncularındır (Ap & Wong, 2001). Rehberlerin sahip olması gereken bilgi ve beceri standardının yüksekliği eğitim konusunu önemli bir hale getirmektedir. Ancak dünyada turizm eğitiminin bir standardı bulunmamaktadır. Turist rehberliği eğitimi de bu durumdan etkilenmekte ve kurs, ön lisans ve lisans seviyelerinde verilmekte veya hiç verilmemektedir.

Turist rehberliği, Türkiye’de meslek kanununa sahip az sayıdaki meslekten biridir. 2012 tarihinde çıkarılan meslek kanununda turist rehberi; “kişi veya grup hâlindeki yerli veya yabancı turistlerin gezi öncesinde seçmiş oldukları dil kullanılarak ülkenin kültür, turizm, tarih, çevre, doğa, sosyal veya benzeri değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtılarak gezdirilmesi” hizmetini veren kişi olarak tanımlanmaktadır (Turist Rehberliği Meslek Kanunu, 2012). Bu kanunla birlikte rehberler, öğretmenlerden ve sağlık çalışanlarından önce yasal bir güvenceye kavuşmuştur.

2012’ye kadar Türkiye’de rehberlik eğitimi kurs, ön lisans ve lisans olmak üzere üç farklı seviyede verilirken, 2012 Meslek Kanunu yüksek lisans seviyesinde alınan eğitim ile de rehber olabilmenin önünü açmıştır. Böylece günümüzde rehberlik eğitimi; kurs, ön lisans, lisans ve yüksek lisans olmak üzere dört farklı seviyede verilmeye başlanmıştır. Bu durum turizm akademisinin de ilgisini çekmiş, alanyazında fazla ele alınmayan, çeşitli ülkelerin rehber yetiştirme tarzları yakın zamanlarda iki ayrı araştırmaya konu edilmiş (Yenipinar & Zorkirişçi, 2013; Tanrısever vd, 2019), bu araştırmalarda rehberlerin eğitimi sorunu, kısıtlı örneklemeler üzerinden ele alınmıştır. Mevcut araştırma, kısıtlı örneklemelerden çıkarılan sonuçların, Dünya’nın en büyük ekonomileri kabul edilen grup 20 ya da G-20 ülkeleri için ne kadar geçerli olduğunu anlamak ve rehberlik eğitimindeki mevcut durumu incelemek amacıyla yapılmıştır. Ülkelerin milli gelir seviyesinin yüksek oluşunun, ülkelerin insani gelişmişlik düzeyini tam olarak etkilememesinin yanında, aralarında olumlu bir ilişki olduğu kabul edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde eğitime ayrılan bütçe ve önemin gelişmekte olan ülkelere daha fazla olduğu görülmektedir (Selim vd, 2014; Stephens vd., 2016; Nunes, 2003). G-20 ülkeleri ise Dünya üzerinde ekonomileri ile öne çıkmalarının yanında eğitim alanında da önde gelen ülkelerdir (Stephens vd., 2016). Bu özelliklerinin yanı sıra, G-20 ülkeleri Dünya’nın en çok turist kabul eden ülkelerini oluşturmaktadır (UNWTO, 2019). Dolayısı ile en çok turist çeken ülkelerin, turist rehberine en çok ihtiyaç olan ülkeler olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Türkiye’de oldukça önem verilen ve dört farklı seviyede verilen rehberlik eğitiminin gelişmiş ülkelerdeki durumunu incelemek ve böylece turist rehberliği eğitiminin verildiği seviye ile ülkelerin gelişmişlik düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır.

Turist Rehberliği Eğitimi

II. Dünya Savaşı sonrası ulaşım, teknoloji, alt yapı gibi hizmetlerde görülen ilerleme turizm faaliyetlerinin de artmasını sağlamış, artan talebi karşılamak için sektörün ihtiyaç duyduğu kalifiye personelin eğitimi konusu önem kazanmıştır. İnsan hizmeti ve iş gücüne yoğun olarak ihtiyaç duyulan sektörlerden biri olan turizm sektöründe kaliteli hizmet veren personele ulaşmanın yolu kaliteli bir turizm eğitiminin verilmesinden geçmektedir (Kozak, 2019). Turist rehberlerinin eğitimi turizm eğitiminin bir parçasıdır ve özellikle turist kabul eden ülkelerde stratejik bir öneme sahiptir. Rehberler, turistlere en yakın kişi konumunda olup, ziyaret edilen bölge ve turla ilgili genel izlenimden de sorumludur (Ap & Wong, 2001).

Rehber, turun doğal akışını, tur programını yönetebilmek; otel, restoran gibi diğer işletmelerle koordineli çalışabilmek için iyi bir yönetici olması; turistlerle etkin iletişim içinde olması ve anlatımın doğruluğu için yabancı dile hâkim olmasının yanı sıra bulunduğu bölge hakkında yeterli tarih, coğrafya, doğa ve kültür bilgisine sahip olması gerekmektedir (Tang, 1989). Ayrıca yaptığı anlatımın uygun ve güncel olması, kişisel duygu ve düşüncelerini dengeli olarak gruba aktarması ve etkin bir iletişim yeteneğine sahip olması gerekmektedir. Mesleğini başarılı bir şekilde icra etmesi ve üstlendiği roller gereği turist rehberinin iyi bir alt yapıya sahip olması beklenmektedir.

Modern bir turist rehberinin “*lider, ev sahibi (kültür tanıtıcısı), eğitimci, halkla ilişkiler ve arabulucu*” olmak üzere beş farklı rolü bulunmaktadır (Pond, 1993: 68). Her ne kadar birbirinden ayrı gibi görünse de roller iç içe geçmiş bir bütündür ve her bir rol için ayrı bir beceriye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu beceriler ise eğitim yolu ile geliştirilebilir (Pond, 1993).

Farklı ülkelerin sahip olduğu turizm politikaları ve eğitim sistemlerindeki çeşitliğe rağmen rehberlik eğitiminin önemi genel olarak kabul edilmektedir. Ponting (2009), turist rehberliğinin profesyonel bir meslek olabilme koşulunun profesyonel bir eğitim almaktan geçtiğini ve tur rehberi olmanın yolunun mesleğin etik kurallarının öğretildiği, uzmanlaşma alanlarının belirtildiği, mesleğe uygun kalifiye kişilerin seçildiği bir eğitimden geçtiğini vurgular. Eğitimin akademik boyutta verilmesi gerektiğini belirten El-Sharkawy (2007), müşterilerine iyi bir hizmet vermek, ilginç, bilgilendirici ve eğlendirici bilgiler sunmak için, rehberlere en iyi şekilde eğitim verilmesi gerektiğini belirtir.

Ancak uluslararası alanyazında rehberlik mesleğinin öneminin sıklıkla vurgulanmasına rağmen, rehberlerin nasıl eğitilmesi gerektiği yönünde bir uzlaşma yoktur. Eğitimin hem pratik hem teorik eğitimi kapsama zorunluluğu, içeriğinin de önemini arttıran bir unsurdur. Bu yüzden müfredat belirlenirken mesleki ve akademik bir denge belirlemenin esas olduğu, sadece istihdama odaklanan bir eğitimin eleştirel düşünme yeteneğine sahip mezunlar üretme hedefiyle çelişmektedir (Inui vd. 2006). Belirtilen bu dengenin hangi seviyede verilecek eğitimle en iyi şekilde sağlanacağı tartışmalıdır. Uygulamada kimi ülkelerin kurs, kimi ülkelerin meslek yüksekokulu ve kimilerinin de lisans düzeyinde rehberlik eğitimi verdiği, kimi ülkelerin ise hiçbir seviyede rehberlik eğitimi vermediği görülmektedir. Michael vd’ye (2003) göre, turist rehberleri yetişkin insanlardır, bu sebeple onlara verilmesi gereken eğitim yetişkin eğitimi içerisinde ele alınmalıdır. Foley (1995) ise ücret açısından kıyaslandığında kurslarda alınacak eğitimin daha avantajlı olduğunu dile getirir. Değirmencioğlu’na (2001) göre, kurs süresinin uzatılması ve uygulama gezisinin kapsamının artırılması koşuluyla, kurslarda üniversite eğitimlerine oranla daha kaliteli rehber yetiştirebilir. Eğitim düzeylerindeki farklılıklara değinen Kuşluyan ve Çeşmeci’ye (2002: 241) göre iki yıllık ön lisans bölümleri kapatılmalı ve turist rehberliği eğitimi lisans ve yüksek lisans seviyesinde verilmelidir. Çokişler’e (2017) göre ise lisans seviyesinde verilen rehberlik eğitiminin çok sayıda sorunu mevcuttur ve bu sorunlar rehberlik eğitiminin yüksek lisans seviyesinde verilmesi ile çözülebilir. Görüldüğü üzere uygulamadaki farklılıklar akademik tartışmalara da yansımış, ideal rehberlik eğitiminin hangi seviyede verilmesi gerektiği tartışmalarında bir sonuca ulaşılamamıştır.

Tartışmalar devam ederken, rehberlik eğitiminin dünyada hangi seviyelerde verildiği konusu ilgi çekmiş ve yakın tarihlerde iki farklı araştırmada dünyadaki rehberlik eğitim örnekleri kıyaslanmıştır. Tanrıseven vd (2019) tarafından yapılan ilk araştırmada 28 ülke incelenmiştir. Şu sonuçlara ulaşılmıştır: (i) Dünya’da en çok turist çeken ülkeler rehberlik eğitimine önem vermektedir, (ii) tüm ülkelerde aranan rehber olma koşullarında bir yabancı dil bilme zorunluluğu vardır, (iii) rehberlik eğitimi, genellikle lise mezunlarına verilmektedir, (iv) turist rehberliği lisansları bölgesel ya da ülkesel çaplı olabilmektedir.

Yenipınar ve Zorkirişi ise (2013), Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelere Yunanistan, İspanya, İngiltere ve Avusturya’daki rehberlik eğitimini müfredat bazında Türkiye ile kıyaslamışlardır. Şu sonuçlara ulaşılmıştır: (i) Türk eğitim sistemi teknik dersler açısından eksiktir, ancak ders saati ve içeriği açısından incelenen ülkelerle denktir, (ii) Türkiye’deki müfredat yabancı ülkelere gelen turistlerin (incoming) ülkede gezdirilmesi esasına dayanmaktadır, yerli turistlerin başka ülkelere gezdirme (outgoing) esasına dayalı dersler müfredatta yer almamaktadır.

Görüldüğü üzere turist rehberinin eğitiminin önemi genel olarak kabul görmesine rağmen, eğitimin nerede, hangi düzeyde verilmesi gerektiği konusunda ortak bir görüş yoktur.

Araştırmanın Amacı

Turizm sektörü bir ülkenin tanıtımının en büyük araçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Turist rehberleri, bu tanıtımda turistlerle en çok zaman geçiren ona en yakın kişi olarak ön sırada yer alırlar. Bu sebepledir ki turist rehberinin eğitiminin önemi tartışmasız kabul edilmektedir. Son yıllarda açılan yüksek lisans programları, yeni turist rehberliği akademik araştırma dergileri de bunu ispatlar niteliktedir. Alan

yazın tarandığında, turist rehberliği eğitimi ile ilgili araştırmaların son yıllarda arttığı görölmüştür (Degirmencioglu, 2001; Kusluvan ve Çeşmeci, 2002; Michael vd., 2003; Duman ve Milyıl, 2008; Chowdhary & Prakash 2008; Nebioğlu, 2009; Avcikurt vd., 2009; Yenipinar ve Zorkirişçi, 2013; Lovrentjev, 2015; Çokişler, 2017; Tanrısever vd, 2019). Var olan araştırmaların Türkiye'deki rehberlik eğitime; bakanlığın açmış olduğu kurslar, ön lisans ve lisanslarda okutulan derslerin içeriğine, ders içeriklerinin karşılaştırılmasına değinilmiştir (Soykan, 2002; Arslantürk, 2009; Öter & Çokişler, 2014; Eker & Zengin, 2016; Yenipinar & Kardaş, 2019). Ayrıca, aktif turist rehberlerinin eğitime olan bakış açıları, üniversite ve kurslardaki derslerle ilgili görüşleri araştırmalara konu olmuştur (Eker & Zengin, 2016; Türker vd, 2016; İşçeli & Kılıç, 2018). Diğer ölkelerdeki rehberlik eğitimi ile ilgili alan yazın tarandığında dünyada turist rehberliğinde ne aşamada olduğu ile ilgili iki araştırma bulunmuştur (Yenipinar & Zorkirişçi, 2013; Tanrısever vd, 2019).

Bu araştırma gelişmiş ölkelerdeki turist rehberliğini incelemek amacı ile G20 ölkeleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın zaman ve kapsamı açısından eğitimin içeriğine yer verilmemiştir. Bu araştırmanın amacı, G20 ölkelerinde turist rehberliği eğitiminin mevcut durumunu araştırmak ve Türkiye'deki mevcut eğitim durumunu değerlendirmektir. Bu amaçla yola çıkarak G20 ölkelerindeki rehberlik eğitiminin varlığını, rehber olmak için eğitim görmenin zorunluluğunu ve eğer eğitim veriliyorsa hangi seviyelerde verildiğini, çalışma kartı (lisans) alımı ve ölkesel/bölgesel kullanımı araştırılmıştır. Ayrıca alanyazında rehberlik eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalara G20 ölkelerindeki mevcut eğitim durumunu da ekleyerek katkıda bulunulması ve buradaki eksikliğin giderilmesi planlanmıştır. Araştırmanın bir diğer amacı ise ölkelerin gelişmişlik düzeyinin rehberlik eğitimi ile ilişkisini araştırmaktır. Gelişmiş ölkeleri belirleme aşamasında örneklem olarak G-20 ölkeleri seçilmiştir. G-20 Ülkeleri, dünya nüfusunun 2/3'ünü, dünya ekonomisinin %85'ini ve ticaretin % 75'ini kapsayan uluslararası sistemde başlıca gelişmiş ve gelişmekte olan 19 ölkeler ve Avrupa Birliği komisyonu ile birlikte 20 ölkeden oluşan bir platformdur (MFA). G20 ölkeleri turizm açısından incelendiğinde Dünya Bankası verilerinde G20 ölkelerinin küresel turizm faaliyetlerinin %70 ini oluşturduğu görölmektedir (Ecemiş, 2019). Dünya Turizm Örgütü verileri incelendiğinde ise 2019 yılında en çok turist kabul eden ilk 10 ölkeden 9'u G-20 ölkelerinden oluşmaktadır.

Tablo 1: 2019 Yılı En Çok Turist Çeken Ölkeler ve Turist Rakamları

1-Fransa	90.2 milyon
2- İspanya	83.8 milyon
3-ABD	78.7 milyon
4- Çin	67.5 milyon
5-İtalya	64.6 milyon
6-Türkiye	52.5 milyon
7- Meksika	44.9 milyon
8- Tayland	39.7 milyon
9- Almanya	39.4 milyon
10- İngiltere	36.9 milyon

Kaynak: UNWTO, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>

Bu veriler bize G20 ölkelerinin turist rehberliği hizmetine en çok ihtiyaç duyulan ölkeler olduğunu göstermektedir. Bu sebeple bu incelemeye G-20 ölkeleri alınmıştır.

Yöntem

Yapılan araştırmada konuyu detaylıca incelemek için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi ise, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Baltacı, 2019).

Doküman analizi yöntemi, yirminci yüzyılın ilkyarısında kullanılmaya başlanmıştır. Bu tarihten itibaren tamamı veya bir kısmı bu yöntemle dayalı eğitimsel ve sosyal araştırma çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmaların yanı sıra yine dokümanların kullanımı ve sınırlamalarıyla ilgili çeşitli metodolojik tartışmalar bulunmaktadır (McCulloch, 2004'den aktaran Özkan, 2019). Bu yöntem, Karl Marx, Emile Durkheim ve Max Weber gibi klasik sosyal teorisyenler tarafından yaygın olarak kullanılmıştır. Örneğin Karl Marx araştırmalarına kanunlar, tüzükler, bankacılık hukuku, parlamento tutanakları, nüfus sayım tutanakları, gazete ve süreli yayınlar gibi dokümanları araştırmalarında kullanmıştır (Mogalakwe, 2006'dan aktaran Özkan, 2019).

Doküman analizi yöntemi tek başına araştırma yöntemi olarak kullanılabilir gibi, iki veya üç araştırma yöntemi ile beraber de kullanılabilir. Özellikle karşılaştırmalı araştırmalarda sıklıkla başvurulan bu yöntem, verilerin ve belgelerin birden fazla kaynak üzerinden karşılaştırılması ve güvenliğinin sağlanması yolu ile elde edilmektedir (Bowen, 2009). Araştırma kapsamında verilerin analizi için, dokümana ulaşma, orijinalliğinin kontrolü ve teyidi, dokümanı anlama, analiz etme, veriyi kullanma ve son olarak raporlama ve yayınlama aşamalarından geçilmektedir (Kıral, 2020). Araştırmanın güvenilir ve geçerli kabul edilmesi için araştırma problemine uygun olan bilimsel kanıtlara dayalı kaynaklara başvurmalı, dokümanlarda yer alan veriler objektif olarak ele alınmalı, analiz sürecinde de bilimsel etik unsurlar göz önüne alınarak titiz ve şeffaf davranılmalıdır. Aynı şekilde bu verilerin özgünlüğün kontrol edilerek sistematik bir şekilde analiz edilmesi de çalışmanın güvenilirliği açısından önemlidir (Merriam, 2009). Veri taraması, taranan verilerin sınıflandırılması analiz edilmesi ve verilerin yorumundan oluşan doküman analizi bu araştırma araştırmanın problemine ulaşmak için en etkili yöntem olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın amacı kapsamında G20 ülkelerinde turist rehberliği eğitimin varlığı ve seviyelerini öğrenmek amacı ile öncelikli olarak G20 ülkeleri listelenmiştir. Araştırmada G-20 ülkelerin sıralaması İnsani Gelişme İndeksi 2019 yılı (UNDP) temel alınarak hazırlanmıştır. Birleşmiş Milletler, İnsani Gelişme Endeksini alan üç ölçütün ortalaması olarak vermektedir. Bu ölçütler: uzun ve sağlıklı bir yaşam, okuryazarlık ve eğitim oranı ve iyi bir yaşam standartlarına sahip olmaktır (UNDP).

Avrupa Birliği ülkeleri komisyon olarak G-20'ye dâhil olmalarına rağmen, ülkelerde standart bir rehberlik eğitimine rastlanmadığı için, Avrupa Birliği ülkeleri tek tek ele alınmıştır. Bu yüzden 20 ülkeden oluşması gereken örneklem 43 ülkeye çıkarılmıştır. Rehberlik eğitimi ile ilgili detaylı bilgi bulabilmek için, Dünya ve Avrupa Turist Rehberliği Federasyonu web siteleri taranmış, bulunan bilgilerin 2020 yılında geçerli olup olmadığını incelemek için her ülkenin turizm bakanlığı, yerel yönetim ve belediye web siteleri sorgulanmıştır. Bunlara ek olarak özel eğitim kurumları ve üniversitelerin web sitelerinde rehberlik eğitimi bölümleri incelenmiş, detay bulunamayan kurumlarla telefon ve e mail aracılığı ile iletişime geçilmiştir. İnternet üzerinde bilgiye rastlanmayan ülkelerin/bölgelerin turist rehberliği odaları ile iletişime geçilmiştir.

Yapılan doküman taramasında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. G-20 ülkelerinde rehberlik eğitimi kaç farklı düzeyde verilmektedir?
2. Üniversite düzeyinde eğitim veren G-20 ülkeleri hangileridir?
3. G-20 ülkeleri içerisinde üniversite seviyesindeki eğitiminin süresi nedir?
4. Kurs düzeyinde eğitim veren G-20 ülkeleri hangileridir?
5. G-20 ülkeleri içerisinde kurs seviyesinde eğitimin süresi nedir?
6. Hiç rehberlik eğitimi vermeyen G-20 ülkeleri hangileridir?
7. Ülkelerde bölgesel ve ülkesel rehberlik dağılımı nasıldır?

Bu sorular ile mevcut araştırmada G20 ülkelerinde turist rehberliği eğitiminin varlığı ve eğitim veriliyorsa eğitimin detayları bulunması hedeflenmiş ve turist rehberliği eğitimi tablosu hazırlanmıştır. G20 ülkeleri ile sınırlandırılan bu araştırmada alanyazında incelenen turist rehberliği eğitiminin diğer ülkelerde nasıl olduğu sorusuna verilecek cevabın kapsamı genişletilmeye çalışmıştır.

Bulgular ve Yorumlanması

G-20 Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi

Tablo 2: G-20 Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi

Sıra	Ülke	Rehberlik eğitimi zorunlu mu?	Çalışma Kartı (Lisans) Ülkesel/Bölgesel	Eğitim Seviyesi	Eğitim Süresi
1.	İrlanda	Hayır	Ü,B	Kurs	6 Ay
2.	Almanya	Hayır	Yok	Kurs	6-9 Ay
3.	Avustralya	Hayır	Yok	Kurs	5 Ay-1 Yıl
4.	İsveç	Hayır	B	Kurs	200 Saat-1 Yıl
5.	Hollanda	Hayır	Yok	Kurs	15 Ay (600 Saat)
6.	Danimarka	Hayır	Yok	MYO	1 Yıl
7.	Finlandiya	Hayır	Yok	Kurs	9 Ay
8.	Kanada	Kısmen*	Yok	Kurs	240 Saat/9 Ay
9.	ABD	Hayır	Yok	Kurs	5 Gün-2 Ay
10.	İngiltere	Evet	Ü,B	Kurs	Ülkesel Rehberlik: 600 Saat Bölgesel Rehberlik: 240 Saat Alan Rehberliği: 12 Hafta
11.	Belçika	Hayır	B	Kurs	9 Ay
12.	Japonya	Hayır	Ü,B	Kurs	20 Saat
13.	Avusturya	Evet	Ü,B	Kurs	5 -24 Ay (İlk 5 Ay Zorunlu)
14.	Lüksemburg	Hayır	Yok	Kurs	40 Saat
15.	Güney Kore	Hayır	Ü,B	Yok	Yok
16.	Slovenya	Kısmen*	Ü,B	Kurs	2 - 3 Ay
17.	İspanya	Hayır	B	Kurs	1-9 Ay Bölgesel olarak değişir
18.	Çek Cumhuriyeti	Hayır	Yok	Kurs	6 - 12 Ay
19.	Fransa	Evet	Ü	Kurs	12 Ay
20.	Malta	Evet	Ü	MYO	2 Yıl
21.	İtalya	Hayır	B	Kurs	Bölgesel olarak değişir
22.	Estonya	Hayır	Ü,B	Kurs	3 Ay
23.	Kıbrıs	Evet	Ü	MYO	1 Yıl
24.	Polonya	Hayır	Yok	Yok	Yok
25.	Yunanistan	Evet	Ü	MYO	2,5 Yıl
26.	Litvanya	Hayır	B	Kurs	250 Saat
27.	Slovakya	Evet	Ü	Kurs	300 Saat
28.	Suudi Arabistan	Evet	Ü	Kurs	270 Saat
29.	Letonya	Evet	B	Üniversite	4 Yıl
30.	Portekiz	Evet	Ü,B	Üniversite	4 Yıl
31.	Macaristan	Hayır	B	Yok	Yok
32.	Hırvatistan	Evet	B	Kurs	89 Saat
33.	Arjantin	Evet	B	Kurs Üniversite	4 Ay 3 Yıl

34.	Rusya	Evet	B	Kurs	4-5 Ay (250 -260 Saat)
35.	Bulgaristan	Evet	Ü	MYO	1 Yıl
36.	Romanya	Evet	Ü,B	Kurs	Bölgesel Rehberlik: 7 Ay Ülkesel Rehberlik: 9 Ay
37.	Türkiye	Evet	Ü,B	Kurs MYO Üniversite Yüksek Lisans	6 Ay 2 Yıl 4 Yıl 3 Dönem
38.	Meksika	Evet	Ü,B	MYO	Ülkesel Rehberlik: 520 Saat Bölgesel Rehberlik: 322 Saat Uzman Rehberlik: 200 Saat
39.	Brezilya	Evet	Ü,B	MYO	11 Ay
40.	Çin	Hayır	Ü	Yok	Yok
41.	Endonezya	Evet	Ü,B	Kurs	-
42.	Güney Afrika	Evet	Ü,B	Kurs	3 Hafta
43.	Hindistan	Evet	B	Kurs	6 Ay

*Ü: Ülkesel Lisans

*B: Bölgesel Lisans

*Kanada: Sadece Montreal/Quebec şehrinde rehberler için eğitim zorunludur. Kanada'nın diğer bölgelerinde zorunluluk yoktur.

İrlanda:

İrlanda'da turist rehberi olmak için, eğitim zorunluluğu veya lisans zorunluluğu bulunmamaktadır (IPSC). Kendini geliştirmek isteyen rehber adayları Turizm Bakanlığının eğitim kuruluşu olan Failte Ireland tarafından belirlenmiş olan eğitimi, anlaşmalı kurumlarda düzenlenen kurslara katılabilirler. Ülkesel rehber olmak isteyenler için 12 haftalık (8 hafta teorik+4 hafta pratik) ve bölgesel rehber olmak isteyenler için 6 haftalık bir eğitim programı bulunmaktadır (FEG). Programa başvuru için 18 yas sınırı ve İngilizce bilme koşulu aranmaktadır. Program sonrasında yapılacak sınavlarda başarılı olan adaylara çalışma kartı verilmektedir.

Almanya:

Almanya'da turist rehberliği olmak için aranan herhangi bir şart bulunmamaktadır. Rehberlerin herhangi bir kuruluşa bağlı olma gibi bir yükümlülükleri bulunmamakla birlikte, Alman Profesyonel Rehberler Birliği (The German National Tourist Guide Association- BVGD) ve beraber çalıştıkları Münih Rehberler Odası (Munich Association of Tourist Guides) kayıtlı rehberlerine, eğitim veren kuruluşlardır (WFTGA). Eğitim sonrasında sınav yapılmakta ve başarılı adaylara kendi birliklerine ait sertifika ve yaka kartı verilmektedir. Ancak ülkede çalışma kartı zorunluluğu bulunmamaktadır.

Avustralya:

Avustralya'da turist rehberliği eğitimi tercihe bağlı tutulmuştur. Rehber adayları süresi 5 ay ile 1 yıl arası değişen kurslara kayıt yaptırabilirler. Bu eğitim için devletin belirlediği standart bir program bulunmaktadır. Katılma zorunluluğu olmayan bu kurs ücretli olup, mesleki eğitim okullarında (TAFE) yarı veya tam zamanlı olarak başvurulmaktadır. Dileyen adaylar için uzaktan eğitim de mevcuttur. Eğitim sonrası eğitime katılım sertifikası verilmektedir (VictorianSkills). Bununla birlikte çalışma kartı zorunluluğu bulunmamaktadır.

İsveç:

İsveç'te eğitimler ve çalışma kartları bölgesel olarak verilmektedir. Katılım zorunluluğu olmayan bu eğitimler kurs düzeyinde verilmektedir. Eğitimin süresi bölge bölge değişmektedir, örneğin Stockholm'de bu eğitim 1 yıl sürmektedir. İsveç rehberler odası SveGuide rehberlerine bu eğitimi zorunlu tutmaktadır. Bu eğitimi, özel kuruluşları aracılığı ile düzenleyen SveGuide eğitim süresini 200 saat olarak sınırlamıştır (WFTGA).

Hollanda:

Hollanda'da da özel bir enstitüde düzenlenen 15 aylık bir turist rehberliği kursu bulunmaktadır. Ülkede rehber olmak için eğitim zorunlu tutulmazken, GUIDOR rehberler birliğine kayıtlı rehberlerine bu eğitimi zorunlu tutmaktadır. Bu eğitimi aldıktan sonra birlik, rehberlere 3 aşamalı bir sınav yapmaktadır. Başarılı olan adaylara GUIDOR kendi birliğinin çalışma kartını vermektedir. Bu özel birliğe ait bir koşuldur. Ülke düzeyinde çalışma kartı alma zorunluluğu yoktur (GUIDOR).

Danimarka:

Danimarka'da dileyen rehberler ve rehber adayları özel Roskilde Üniversitesinde verilen 1 yıllık turist rehberliği programına kayıt yaptırabilirler. Rehber olmak için özel bir koşul ve çalışma kartı alma zorunluluğu yoktur, ancak bazı özel rehber birlikleri, birliğe üyelik için bu eğitimi zorunlu tutmaktadır (FEG).

Finlandiya:

Finlandiya'da turist rehberi olmak için aranan bir koşul yoktur. Finlandiya ulusal eğitim kurumu rehberlik yapmak isteyen veya hali hazırda rehber olarak çalışanlar için düzenlediği katılımı isteğe bağlı olan bir kurs programı bulunmaktadır. Bu eğitim 120 krediden oluşmakta ve 45 kredisi bu eğitimi bitirmek için zorunlu tutulmaktadır. Geri kalan dersler isteğe bağlı tutulmaktadır. Ülkede çalışma kartı alma zorunluluğu bulunmamaktadır.

Kanada

Kanada'da sadece Quebec eyaletinde turist rehberliği eğitimi zorunludur. Quebec'te yapılan kurs bir yıl sürmektedir. Kurs bittikten sonra rehberlik bildirimini için belediyeye kayıt yapılması zorunludur (AGTQ).

Kanada'nın diğer eyaletlerinde rehberlik için herhangi bir şart aranmamaktadır. 18 yaşını dolduran herkes rehberlik yapabilmektedir. Bölgesel rehberlik odalarına kayıt olan rehberler, bu odaların düzenlediği eğitimlerden yararlanabilmektedir. Kanada genelinde çalışma kartı zorunluluğu bulunmamaktadır (SLC).

ABD:

ABD'de rehber olmak için herhangi bir ön koşul yoktur. Eğitim veya çalışma kartı zorunluluğu bulunmamakla birlikte, 2010 yılında Washington eyaletinde rehberlerin çalışma kartı alması için kurs ve sınav girişimde bulunulmuş, ancak bu durum Amerika'da topluluk önünde konuşma özgürlüğü hakkını ihlal ettiği gerekçesi ile tur operatörlerince mahkemeye taşınmış ve bu sebeple de turist rehberliği eğitimi kursu açılmamıştır (TheDailyRecord).

Bunun dışında, Denver, Chicago, San Francisco ve New York bölgelerindeki turist rehberleri odaları, üye rehberlerine kendi düzenledikleri eğitimleri vermektedir.

İngiltere:

İngiltere’de kurs düzeyinde verilen rehberlik eğitiminin içeriği, rehber adaylarının sınavları, dil sınavları ve sertifikasyon ile ilgili tüm konularla ilgili tek yetkili mercii İngiltere Turist Rehberliği Enstitüsü’dür. Rehberlik kursları bu enstitüde yapılmamaktadır. Rehberlik kursları için enstitünün anlaşmalı olduğu İngiltere’nin çeşitli bölgelerindeki eğitim kurumları mevcuttur. İngiltere’de 3 farklı düzeyde rehberlik hizmeti bulunmaktadır. Mavi rozet genel anlamda ulusal rehberlik hizmetini, yeşil rozet bölgesel yürüyüş turlarında rehberlik hizmetini, beyaz rozet ise; belli bir müze, katedral, devlet binası veya sabit bir yürüyüş rotasında rehberlik hizmetini belirtmektedir (ITG).

Her bir rozet için ayrı rehberlik kursları açılmaktadır. Mavi rozet rehberlik kursu, çevrimiçi ve yüz yüze dersler ve turlar dâhil olmak üzere yaklaşık 2 yıllık bir eğitimidir. Yeşil rozet kursları 10 ay ile 1 yıl arasında değişmekte olup, kursların içeriği ve ücretleri düzenlendiği bölgelere göre farklılık göstermektedir.

Beyaz rozet kursları, 12 haftalık bir eğitimi kapsamaktadır.

Belçika:

Belçika’da turist rehberi olmak için herhangi bir şart aranmamaktadır. Bununla birlikte, katılımı isteğe bağlı olan, bazı üniversite ve kurs merkezleri, gündüz ve akşam okulları aracılığı ile kurs düzeyinde eğitim vermektedir. Bu eğitimler sonunda kursiyerlere eğitim sertifikası verilmektedir. Turist rehberliği, kurslar dışında üniversitelerde turizm eğitimi içerisinde ders olarak yer almaktadır. Turist rehberi olmak için eğitim zorunluluğu veya çalışma kartı olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte, bazı rehber birlikleri, sadece eğitim sertifikası olan rehberlerle çalışmaktadır. Belçika’daki müzeler, kendi sertifikaladıkları rehberleri ile çalışmaktadırlar.

Japonya:

Japonya’da turist rehberi (Rehber-tercüman) olmadan önce katılması zorunlu herhangi bir eğitim bulunmamaktadır. Ancak rehber olabilmek için çalışma kartı alınması zorunludur. Çalışma kartı almak için düzenlenen sınavda dil yeterliliği, tarih, turizm ve coğrafya konuları üzerinden yazılı ve sözlü sınav yapılmaktadır. Sınavı kazanan rehber-tercümanlara 5 günlük bir eğitim sonrası çalışma kartları verilmektedir. (JTA)

Avusturya:

Ülkede rehberler ticaret odasına bağlı olarak çalışırlar. Dolayısı ile rehber eğitimleri ve lisansları ticaret odası tarafından verilmektedir. İlk 250 saati zorunlu tutulan toplam 960 saat olan kurs sonrasında ülkesel rehberlik sınavına katılmaya hak kazanırlar (WFTGA). Sınavı kazanan adaylar, turist rehberi çalışma kartına sahip olurlar.

Lüksemburg:

Lüksemburg’da bölgesel düzeyde Almanca veya Fransızca dilerinde kurslar verilmektedir. Ülkede kurslara katılım zorunluluğu veya çalışma kartı alma zorunluluğu yoktur.

Güney Kore:

Güney Kore’de zorunlu rehberlik eğitimi bulunmamaktadır. Ancak bölgesel, ülkesel veya tercüman rehber olarak çalışabilmek için üç aşamalı (yabancı dil sınavı, yazılı sınav ve mülakat) sınava girme zorunluluğu bulunmaktadır. Sınava girmek için 18 yaş sınırı ve en az bir yabancı dil bilme zorunluluğu bulunur

(KOTGA). Yabancı dil öğretmenleri, turizm alanında kolej düzeyinde eğitim almış kişiler yazılı sınavdan muaf tutulmaktadır. Sınavlarda başarılı olan adaylara çalışma kartı verilmektedir.

Slovenya:

Slovenya’da bölgesel ve ülkesel olmak üzere iki çeşit lisans bulunur. Adaylar yerel yönetimlerin düzenlediği kurslara katıldıktan ve kurs sonrası sınava girdikten sonra bölgesel lisans alabilmektedirler. Önceden belirlenmiş bir eğitim programı yoktur. Eğitim programları ihtiyaca göre belirlenmekle birlikte 2 veya 3 ay sürmektedir. Bu eğitime katılmak için, 18 yaş sınırı, en az lise düzeyi eğitim ve en az bir yabancı dili bilme koşulu aranmaktadır. Ülkesel rehberlik için herhangi bir eğitim programı bulunmamaktadır. Slovenya ticaret odasının açtığı sınavları geçen adaylara ülkesel lisans verilmektedir (FEG).

İspanya:

İspanya’da turist rehberliği eğitimi bölgesel olarak verilmektedir. Her bölgenin (toplam 17 bölge bulunur) eğitim süresi ve düzeyi birbirinden farklıdır ve eğitim yerel turizm otoriteleri tarafından düzenlenir (Kronenberg & Szczecinska, 2013). Bazı bölgelerde eğitim sonrası sınavlarla lisans verilirken, bazı bölgelerde eğitim sonrası adaylar direk lisans alma hakkı kazanırlar. Eğitim süresi her bölgede değişmekle birlikte 1-9 ay arasındadır.

Çek Cumhuriyeti:

Çek Cumhuriyeti’nde rehber adayları için veya kendini geliştirmek isteyen aktif rehberler için çeşitli eğitim kurumlarında 6 aydan 12 aya kadar kurslar verilmektedir (TYRKYS). Yasal olarak çalışma kartı olma zorunluluğu olmamakla birlikte, bu kurslar sonrasında yapılan sınavlarda adaylara çalışma kartı verilmektedir. Bazı rehber odaları rehber kaydı için bu eğitimi ve çalışma kartını zorunlu tutmaktadır.

Fransa:

Fransa’da Turizm Bakanlığının belirlediği bir yıllık eğitime katılmak zorunludur (Legifrance). Bu eğitime başvurmak için iki yıllık bakolarya eğitimi aldıktan sonra, tarih, sanat tarihi, arkeoloji, sanat, iletişim, dil eğitimi veya turizm bölümlerinin herhangi birinden diploma şartı aranır. Adaylar, eğitim sonrası yapılan sınavla belirlenir ve sadece ülkesel lisans verilir.

Malta:

Rehberlik eğitimi Malta Turizm bakanlığının onayladığı özel enstitülerde verilmektedir. Eğitim toplamda 2 yıl sürmektedir (FEG). Eğitim sonrasında adaylar, turizm bakanlığına başvurarak sınava girme hakkı kazanırlar. Sınavı geçen adaylara ülkesel çalışma kartı verilmektedir.

İtalya:

Rehber olabilmek için, bölgesel çalışma kartı almak zorunludur. Her bölgede farklı eğitim uygulaması ve lisans sınavı bulunmaktadır. Lisans sınavı öncesi eğitim almak isteyen adaylar için kurslar bulunmaktadır. Floransa’da kurs süresi 1 yılken, Roma’da 3 ay olabilmektedir (CAST).

Estonya:

Eğitimin zorunlu tutulmadığı Estonyada, dileyen adaylar 3 ay süren rehberlik eğitimi kursuna katılabilirler. Kurslar, mesleki okullarda veya özel eğitim merkezlerinde verilmektedir. Müzelerde ise yalnızca ilgili müzenin rehberlik eğitimini tamamlamış rehberlerin tur yapma hakkı vardır (VisitTallinn).

Kıbrıs:

Rehberlik eğitimi Turizm Bakanlığı ve Kıbrıs Üniversitesi işbirliği ile kurulmuş olan Turist Rehberliği Okulunda verilmektedir. Eğitimin süresi 1 yıldır (693 saat). Eğitim sonrası sınavı geçen adaylara rehberlik lisansı verilmektedir. Bu eğitime başvurmak için Yunancadan başka ikinci bir dil zorunluluğu vardır (FEG).

Polonya:

Polonya’da sadece dağcı rehberlerin eğitime ve sınava katılma zorunluluğu bulunmaktadır. Başarılı adaylara ülkesel dağcı rehber kartı verilir. Dağcı rehberlik dışındaki tüm rehberlik servislerinde, 23 Temmuz 2013 yılında çıkarılan turizm servisleri yasası ile eğitim ve lisans zorunluluğu kaldırılmıştır (Kronenberg & Szczecinska, 2013).

Yunanistan:

Rehberlik eğitimi, Kalkınma Bakanlığı idaresinde turist rehberliği okulunda verilmektedir. Yaklaşık olarak 2,5 yıl süren eğitim sonrasında adaylara ülkesel rehberlik hakkı verilir (FEG).

Litvanya:

Ülkede katılımın zorunlu olduğu bir eğitim bulunmamakla birlikte rehberlik yapmak için bölgesel lisans alma zorunluluğu vardır. Adaylar çalışma kartı alabilmek için bölgesel turizm ofislerinin yazılı ve sözlü sınavlarını geçmek zorundadırlar (TAR). Kendini geliştirmek isteyen adaylar yine bölge turizm ofislerinin açtığı eğitimlere katılabilirler. Eğitimler bölge bölge değişim göstermekle birlikte en az 250 saat olma zorunluluğu vardır.

Slovakya:

Ülkede rehberlik yapabilmek için, Slovakya Eğitim Bakanlığı’nın yürüttüğü kurslara katılma zorunluluğu bulunur. 300 saat süren bu eğitim bakanlığın belirlediği özel kurs merkezlerinde verilmektedir. Eğitimler sonrası sınava giren adaylar ülkesel çalışma kartı alma hakkı kazanır. İçişleri Bakanlığının açıklamasına göre turist rehberleri iş açısından ticari hizmet içine girdiği için ticaret lisansı almaları zorunludur (MINV)(KURZY).

Suudi Arabistan:

Turizm Bakanlığının açtığı 270 (160 saat teorik+110 saat pratik) saatlik kurs sonrası, sınavda başarılı olan adaylar ülkesel çalışma kartı alma hakkı kazanırlar (Mtgov).

Letonya:

Turist rehberliği lisansı alabilmek için üniversite düzeyinde turizm eğitimi alma zorunluluğu bulunmaktadır. Sadece bölgesel çalışma kartı verilen ülkede, lisans verme yetkisi yerel turizm yetkililerindedir. Çalışma kartı almak için şartlar bölgesel değişmektedir. Örneğin, Riga şehrinde üniversite mezuniyet belgesi veya sektörde en az üç yıl çalıştığımızı acentalara onaylatmış olma zorunluluğu vardır. Turist rehberliği eğitimi bazı bölgelerde 4 yıllık turizm eğitiminin içinde olduğu gibi, 4 yıllık turist rehberliği ve tur planlama bölümü de bulunmaktadır (Likumi).

Portekiz:

Üniversite düzeyinde turizm eğitimi alan adaylar ülkesel veya bölgesel çalışma kartını almak için başvurabilirler (AGIC). Turist rehberliği adı altında herhangi bir eğitim bulunmamaktadır.

Macaristan:

Eğitimin zorunlu olmadığı ülkede, rehberlik yapmak isteyenlerin Macar Ticaret Lisans Bürosuna kayıt yapmaları şartı bulunmaktadır (EUGO). Kayıt için yabancı dil sınavını geçme şartı aranır. Rehberlik eğitimi genelde turizm okulları bünyesinde ders olarak verilmektedir.

Hırvatistan:

89 saatten oluşan eğitim, turizm bölge ofisleri ve turizm bakanlığı ile anlaşmalı olarak, çeşitli eğitim kurumlarında verilmektedir (Lovrentjev, 2015). Eğitim sonunda yapılan sınavı geçen adaylara çalışma kartı verilmektedir. 21 bölgeden oluşan Hırvatistan'da sadece bölgesel rehberlik yapılmakta ve bölgesel çalışma kartı verilmektedir.

Arjantin:

Arjantin'de rehberlik eğitimi sadece bölgesel düzeyde yapılmaktadır. Her bölgenin eğitim içeriği ve süresi birbirinden farklıdır. Örneğin Buenos Aires'te 3 farklı düzeyde rehberlik yapılmaktadır:

İl rehberliği: Buenos Aires şehri genelinde rehberlik yapabilirler. İl bazında lisans almak için üniversitelerin 3 yıllık turist rehberliği bölümünü bitirmiş olma şartı aranır.

Bölgesel Rehber: Sadece ilin belli bir bölgesinde (müze, ören yeri vb) rehberlik faaliyeti gerçekleştirebilirler. İlgili bölgenin eğitim şartları değişmekle birlikte, çoğunlukla 150 saatlik turist rehberliği eğitimi veya bazı bölgelerde üniversite şartı konulmaktadır.

Yerel Rehber: Belirli bir belediyeye bağlı olarak çalışan rehberlerdir. Eğitimler belediyeler tarafından belirlenmekte verilmektedir. (CEDOM)

Cordoba'da ise yine eğitim zorunluluğu bulunur (Infodecordoba). Bu şehirde turist rehberleri için üniversite mezuniyeti veya turist rehberliği kurs eğitimi (150 saat) zorunlu tutulmaktadır.

Rehber olmak isteyenler, illerdeki Kültür Bakanlıklarına turist rehberi kaydı yaptırmak için eğitim belgelerini ibraz etmek zorunludur. Seçilen düzey rehberlik sınavını geçen adaylar lisans alırlar.

Rusya:

Turist rehberliği eğitimi, Adalet ve Çalışma Bakanlığının anlaşmalı olduğu kurs merkezlerinde yapılmaktadır (Studygids). Lisanslar bölgesel olarak verildiği için, eğitimlerde bölgesel olarak düzenlenmektedir. Moskova'daki kurs merkezi, eğitim süresini 4,5 ay olarak belirlemiştir. Bu eğitime katılmak için Rus vatandaşı olma zorunluluğunun yanı sıra, sosyal bilimler veya dil eğitimi üzerine lisans (3 yıllık) düzeyi bir diploma şartı aranmaktadır. Eğitime başvuran adaylara öncelikle yabancı dil mülakatı yapılmaktadır. Mülakatı geçen kişiler eğitime kabul edilmektedir. Eğitim sonrası adaylara bölgesel çalışma kartı verilmektedir.

Bulgaristan:

Mesleki eğitim okullarında 1 yıl süre ile verilen eğitimden sonra, okulu başarı ile bitiren adaylar mezuniyet belgesi ile turizm bakanlığının turist rehberliği sınavlarına girilir. Başarılı olan adaylara ülkesel çalışma kartı verilmektedir (Navet).

Romanya:

Turizm bakanlığının belirlemiş olduğu enstitülerde verilen ücretli eğitim, bölgesel rehber adayları için 7 ay sürmekte olup, ülkesel rehber olmak isteyen adaylar 9 aylık bir eğitim programına katılmaları gerekmektedir (FEG). Eğitimler sonrası yapılan sınavlarda başarılı olan adaylara çalışma kartı verilmektedir.

Türkiye:

Eğitim üniversitelerde turist rehberliği bölümlerinin 2 yıl ön lisans, 4 yıl lisans veya yüksek lisans düzeyde veya Türkiye Turist Rehberleri Birliği (TUREB) düzenlediği sertifika programlarına katılım yolu ile alınmaktadır. Sertifika programlarının süresi değişiklik göstermektedir. Programın süresi TUREB tarafından belirlenmekle birlikte yaklaşık olarak 6 aydır. Üniversite eğitimi süresince TUREB tarafından yürütülen ülkesel veya bölgesel tur eğitimine katılım zorunludur.

Turist rehberi çalışma kartı (lisans) alabilmek için, rehber adaylarının ilgili dillerden aldıkları yeterlilik puanları, mezuniyet belgesi, ülkesel veya bölgesel tur katılım belgesi ile turizm bakanlığına başvuru yapmaları gerekmektedir. Sertifika programlarında ise, program sonrası bakanlığın belirlemiş olduğu kurul tarafından rehber adaylarına yazılı sınav ve başvuru dilden mülakat yapılmaktadır. Sınavlarda başarılı olan adaylar rehber olmaya hak kazanırlar.

Meksika:

Turist rehberliği eğitimi CONALEP adı verilen ulusal teknik mesleki eğitim kolejinde verilmektedir (GOB). Meksika’da ülkesel, bölgesel ve uzman rehber olarak üç farklı düzeyde rehberlik bulunmaktadır. Her birinin eğitim süresi farklılık gösterir. Ülkesel rehberler 360 saat teorik ve 160 saat pratik, bölgesel rehberler 250 saat teorik ve 72 saat pratik, uzman rehberler; 140 saat teorik 60 saat pratik eğitim almaktadırlar. Turizm bakanlığından lisans başvurusu için, ilgili düzeyde eğitimin sertifikası, İspanyolca dışında ikinci bir dil sertifikası ve ilk yardım eğitimi sertifikası zorunludur.

Brezilya:

Brezilya’da turist rehberliği eğitimi orta düzey mesleki eğitim programı dâhilinde mesleki enstitülerde verilmektedir. Eğitim programları bölge ve enstitüye göre değişiklik göstermekle birlikte 11 aylık eğitim zorunlu tutulur (SciELO). Eğitim sonrası yapılan sınav sonrası ülkesel veya bölgesel düzeyde lisans verilmektedir.

Çin:

Çin’de turist rehberliği eğitimi zorunlu değildir. Çalışma kartı almak için Çin Ulusal Turizm İdaresi’nin düzenlediği ulusal tur rehberi sertifika sınavını geçmek zorunludur. Sınavı geçtikten sonra bir seyahat acentası veya tur operatöründe kayıt olup, yerel turizm idaresinden IC kart adı verilen resmi izin belgesini alarak turist rehberliği yapılmaktadır (VisitBeijing). Turist rehberliği eğitimi için özel bir eğitim

bulunmamıştır. Üniversitelerde lisans düzeyinde turizm eğitimi veren bölümlerde turizm eğitimi içinde turist rehberliğine yer verilmektedir.

Endonezya:

Turist rehberliği eğitimi ülkede Turizm Bakanlığı tarafından kurs düzeyinde verilmektedir. Eğitime katılmak için 18 yaşında, lise mezunu, Endonezcenin dışında bir yabancı dil bilme şartı aranır. Lisans düzeyi ülkesel veya bölgeseldir (WFTGA). İlgili kursu bitiren adaylar, sınava tabii tutulurlar. Sınavda başarılı olan adaylara sertifika verilmektedir. Eğitimin içeriği ve süresi ile ilgili bilgi bulunmamıştır.

Güney Afrika:

Turizm Bakanlığının belirlediği eğitim merkezlerinde kurslarını tamamlayan adayların turist rehberi kayıt ofislerine kayıtlarını tamamladıktan sonra çalışma kartlarını alıp rehberliğe başlayabilirler (TourismTattler). Güney Afrika'da ülkesel veya bölgesel düzeyde çalışma kartı verilmektedir.

Hindistan:

Eğitimin zorunlu olduğu Hindistan'da, turizm bakanlığı tarafından yapılan eğitimler Hindistan Turizm ve Seyahat Enstitüsü'nde verilmektedir. Altı ay süren eğitimler sonucunda sınavda başarılı olanlara bölgesel rehberlik lisansı verilmektedir (Chowdhary & Prakash, 2008).

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada G-20 ülkelerini oluşturan 43 ülkedeki turist rehberliği eğitimi doküman analizi yöntemi ile araştırılmıştır. 43 ülke; Birleşmiş Milletlerin eğitim, okuryazarlık oranı ve yaşam kalitesi bilgilerini temel alarak hazırladığı İnsani Gelişme Endeksini (2019) verilerine göre sıralanmış ve bu ülkelerde rehberlik eğitiminin olup olmadığı, varsa zorunluluk durumu, eğitimin süresi ve çalışma kartlarının ülkesel/bölgesel dağılımının nasıl olduğu sorularına yanıt aranmıştır.

G-20 ülkelerinde rehberlik eğitiminin bir standardı olmadığını ortaya koyan araştırmanın sonuçları şu şekilde özetlenebilir: 39 ülkede rehberlik eğitimi verilmekte, 4 ülkede ise herhangi bir seviyede rehberlik eğitimi verilmemektedir. Rehberlik eğitimi veren ülkelere sadece 21'inde bu eğitim zorunludur (İngiltere, Avusturya, Fransa, Malta, Kıbrıs, Yunanistan, Slovakya, Suudi Arabistan, Letonya, Portekiz, Hırvatistan, Arjantin, Rusya, Bulgaristan, Romanya, Türkiye, Meksika, Brezilya, Endonezya, Güney Afrika, Hindistan). Eğitimin zorunlu olmadığı ülkelere ise (İrlanda, Almanya, Avustralya, İsveç, Hollanda, Danimarka, Finlandiya, ABD, Belçika, Japonya, Lüksemburg, Güney Kore, Slovenya, İspanya, Çek Cumhuriyeti, İtalya, Estonya, Polonya, Litvanya, Macaristan, Çin) tercihe bağlı eğitimler kurs seviyesinde ve çalışma kartı almak isteyenler için değil, bu meslekte kendini geliştirmek isteyenlere yönelik düzenlenmektedir. Bu ülkelere, meslek örgütlerinin açtığı kurslara katılım rehber olmak için değil, rehber odalarına kayıt olabilmek için zorunludur. Rehber odaları düzenledikleri kurslara katılarak üye olan rehberlerin bilgilerini internet sayfalarından duyurarak onlara bir avantaj sağlamaya çalışmaktadır. Yani verilen rehberlik hizmetinin kalitesi odalar tarafından yükseltilmeye çalışılmaktadır.

43 ülkede verilen rehberlik eğitiminin seviyesine bakıldığında; kurs, önlisans, lisans ve yüksek lisans olmak üzere 4 farklı seviyede verildiği, 30 ülkede kurs, 8 ülkede meslek yüksekokulu (Danimarka, Malta, Kıbrıs, Yunanistan, Bulgaristan, Türkiye, Meksika, Brezilya), 4 ülkede lisans (Letonya, Portekiz, Türkiye, Arjantin) ve 1 ülkede ise yüksek lisans seviyesinde (Türkiye) verildiği görülmüştür. Kurs süreleri incelendiğinde, en uzun kurs süresi Avusturya'da 24 ay ve en kısa kurs süresi Güney Afrika'da 3 hafta olarak belirlenmiştir. Türkiye ve Arjantin dışındaki ülkelere rehberlik eğitimi tek bir seviyede verilirken,

Arjantin’de kurs ve lisans olmak üzere iki, Türkiye’de ise kurs, önlisans, lisans ve yüksek lisans olmak üzere dört farklı seviyede rehberlik eğitimi verilmektedir.

Araştırma, eğitimin süresi gibi rehberlerin çalışma kartlarının ülkesel/bölgesel ayrımında da bir standart olmadığını ortaya koymuştur. Rehberlik eğitiminin zorunlu tutulduğu tüm ülkelerde çalışma kartı; bölgesel, ülkesel ya da karma (bölgesel ve ülkesel) olabilmektedir. Çalışma kartı almak için en sık rastlanan koşullar,18 yaşını doldurmuş olmak ve anadil haricinde ikinci bir yabancı dil bilme zorunluluğudur.

Genel olarak değerlendirildiğinde, İnsani Gelişme İndeksinde üst sıralarda yer alan ülkelerin rehberlik eğitimi zorunlu tutmadığı görülmektedir. Bu sıralamada ilk on sırada yer alan ülkeler içinde sadece İngiltere ve Kanada’nın bir eyaletinde (Quebec) zorunlu rehberlik eğitimi verilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri’nde ise rehberlik eğitimi topluluk önünde konuşma hakkını ihlal ettiği gerekçesi ile eyaletler tarafından gündeme bile getirilememektedir. Gelişmişlik düzeyi azaldıkça eğitimin zorunlu tutulduğu ülke sayısının arttığı görülmektedir.

Bu örneklem içinde Türkiye iki açıdan diğer ülkelerden ayrılmaktadır. İlk olarak, kurs, önlisans ve lisans olmak üzere üç farklı seviyede verilen bütün eğitim şekilleri Türkiye’de görülmekte, ikinci olarak, yüksek lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi sadece Türkiye’de verilmektedir. Bu durumu Türkiye’de verilen turist rehberliği eğitimi açısından bir avantaj olarak değerlendirmeye imkân yoktur. Farklı aşamalarda verilen eğitimle aynı hakkın kazanılması alanyazında uzun zamandır eleştirilmektedir (Kuşluvan & Çeşmeci, 2002; Duman & Milyıl, 2008; Çokişler, 2017; Öter & Çokişler, 2014).

Türkiye’de dört farklı seviyede verilen turist rehberliği eğitimi, rehberlik eğitiminin farklı ülkelerde nasıl verildiğini akademik bir merak konusu haline getirmeye başlamış görünmektedir (Yenipınar ve Zorkirişçi, 2013; Tanrısever vd, 2019). Konu üzerine yapılan üçüncü çalışma olan bu çalışmada, diğer iki çalışmada ele alınan örneklerden daha büyük bir örneklem üzerinde çalışılmıştır. Araştırma, günümüzde rehberlik eğitiminin gelişmiş ülkelerdeki ve Türkiye’deki eğitimin karşılaştırılması açısından alan yazına katkı sağlamaktadır. Türkiye’deki turist rehberliği eğitimin çeşitliliği ile diğer ülkelerden ayrıldığı görülmektedir. Rehberlik eğitiminin diğer ülkelerde nasıl verildiğini bilmek, Türkiye’nin bu eğitimin neresinde durduğunu anlamak ve mevcut durumun daha iyi değerlendirilmesine yardımcı olacaktır. Araştırma probleminde yer verilen gelişmiş ülkelerde rehberlik eğitimi araştırması yapabilmek adına, araştırma G20 ülkeleri ile sınırlandırılmıştır. Gelecek çalışmalarda aynı konu farklı örneklerle değerlendirilerek Dünya’nın farklı bölgelerinin turist rehberliği eğitimi nasıl ele aldığı araştırılabilir. Ayrıca bu çalışmada incelenmemiş olan eğitimin içeriği ve dersler, bu derslerin Türkiye’deki mevcut müfredat ile karşılaştırarak farklılıklar ve benzerlikler gelecekte yapılacak çalışmalara referans olabilir.

Teşekkür

Araştırma aşamasında fikir ve yönlendirmelerinden dolayı Dr. Nazım ÇOKIŞLER’e teşekkür ederim.

Kaynakça

- Agic Portugal (2020). *Accession*. <https://www.agicportugal.com/pt/accession>. Erişim Tarihi: 10.12.2020.
- AGTQ (2020). *Becoming a guide*. <https://www.agtq.org/becoming-a-guide>. Erişim Tarihi: 29.11.2020.
- Ap, J. & Wong, K. (2001). Case study on tour guiding: Professionalism, issues and problems. *Tourism Management*, 22. 551-563.
- Arslantürk, Y. (2010). *Yükseköğretim Düzeyinde Turist Rehberliği Eğitimi Veren Öğretim Kurumlarında Uygulanan Eğitime Yönelik Öğrenci Algulamaları*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Avcikurt, C. , Bilge A. & Geyik, S. (2009). Education And Training Of Tourist Guides In Turkey. *Management and Education Academic Journal*, University "Prof. Dr. Assen Zlatarov", 5 (1), 57-63

- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9. 27-40
- CAST (2020). *Tourismo and Training*. <http://www.cast-turismo.it/en/training/>. Erişim Tarihi: 14.12.2020.
- CEDOM (2003). *La Legislatura de la Ciudad Autónoma de Buenos Aires sanciona con fuerza de Ley*. <http://www2.cedom.gov.ar/es/legislacion/normas/leyes/ley1264.html>. Erişim Tarihi: 28.11.2020
- Chowdhary, N. & Prakash, M. (2008). Tour Guide Training In India: A Comparison Of Approach And Content With Other Programs. *Journal Of Teaching In Travel & Tourism*. 8. 161-191.
- Çokışler, N. (2017). Turizm Rehberliği Eğitiminde Çeyrek Asırdır Değişmeyen Parçalanmış Yapı Sorunu, (Editör) Temurci. A, Önal. İ, Tuna. M ve Başoda. A, 3. *Turizm Şurası Tebliğler Kitabı*, (2): 325-335. Ankara: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Degirmencioglu, A. (2001). Türkiye' de Turizm Rehberliği Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 189 – 196
- Duman, G. & Milyıl, Z. (2008). Akademik Görüş: "Turist Rehberliği Ve Eğitimi", *Seyahat Ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 5 (4)
- Ecemiş, O. (2019). G20 Ülkelerinin Turizm Verileri Üzerine Kümeleme Analizi. (Editor) Akin, A.: *Uluslararası Turizm Uygulamaları*. Ankara: Iksad Yayınevi
- El-Sharkawy, O. K. (2007). Exploring Knowledge And Skills For Tourist Guides: Evidence From Egypt. *Turismos: An International Multi Disciplinary Journal Of Tourism*. 2(2), 77-94.
- Eker, N. & Zengin, B. (2016). Turizm Rehberliği Eğitimi Müfredatlarının Uygulama Yeterliliğinin Profesyonel Turist Rehberleri Bakış Açısıyla İrdelenmesi. *Turar Turizm Ve Araştırma Dergisi*, 5 (2) , 4-19
- Eker, N. & Zengin, B. (2016). Turist Rehberliği Eğitiminin Değerlendirilmesi: *Profesyonel Turist Rehberleri Üzerine Bir Uygulama, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (4), 65-74
- ETAR (2018). *Isakymas Dël Gido Pažymėjimo Išdavimo Ir Galiojimo Panaikinimo Tvarkos Aprašo Patvirtinimo*: <https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/7ef08f309c6311e8b93ad15b34c9248c>. Erişim Tarihi: 29.11.2020
- Euspert (2014). *Work As A Tourist Guide In Germany*. <https://news.euspert.com/work-tourist-guide-germany/>. Erişim Tarihi: 15.12.2020
- Eugo (2013). *Tour Guide Services*. <http://eugo.gov.hu/a-z-index/tour-guide-services>. Erişim Tarihi: 10.12.2020
- Feg (2020). *Argos*. <https://www.feg-touristguides.com/argos.php>. Erişim Tarihi: 21.11.2020
- Feg (2020). *Cyprus Tourism Guides Association*. <https://feg-touristguides.com/ctga.php>. Erişim Tarihi: 16.12.2020

- Feg (2020). *Ireland*. <https://www.feg-touristguides.com/atgi.php>. Erişim Tarihi: 18.12.2020
- Feg (2020). *Malta Union of Tourist Guides*. <https://www.feg-touristguides.com/mtug.php>. Erişim Tarihi: 30.11.2020
- Feg (2020). *The Union Of Licensed Tourist Guides Of the Ionian Islands And Panhellenic Federation Of Tourist Guides*. <https://www.feg-touristguides.com/ultg.php> Erişim Tarihi: 16.12.2020
- Feg (2020). *Proguides*. <https://www.feg-touristguides.com/proguides.php>. Erişim Tarihi: 1.12. 2020
- Feg (2020). *Turistførerforeningen*. <https://www.feg-touristguides.com/turistforerforeningen.php>. Erişim Tarihi: 15.12.2020
- Foley, G. (1995). *Understanding Adult Education and Training*, Australia: Allen and Unwin
- Guidor (2020). *GiVak-examens en assessments*. <https://guidor.nl/nl/over-guidor/opleiding-tot-gids>. Erişim Tarihi: 15.12.2020
- Studygid (2020). *News For Guide Translators* <http://www.studygid.ru/gids/> . Erişim Tarihi: 28.11.2020
- Gobmx (2020). *Acreditación De Guía De Turistas*. <https://www.gob.mx/tramites/ficha/acreditacion-de-guia-de-turistas/SECTUR3121>. Erişim Tarihi: 8.12.2020
- Institute Of Tourist Guiding (ITG) (2020). *Courses Running*. <https://www.itg.org.uk/courses/courses-running/>. Erişim Tarihi: 15.11.2020
- Info de Cordoba (2019). *Registro Guías Turismo* <https://infodecordoba.com.ar/registro-guias-turismo/> . Erişim Tarihi: 1.12.2020
- Irish Point Of Single Contact (IPSC) (2019). *Tourist Guide*
[http://www.pointofsinglecontact.ie/browse-by-sector/travel-and-tourism/tourist-guide.html#:~:text=While%20there%20is%20no%20requirement,law%20\(i.e.%20tax%20etc\)](http://www.pointofsinglecontact.ie/browse-by-sector/travel-and-tourism/tourist-guide.html#:~:text=While%20there%20is%20no%20requirement,law%20(i.e.%20tax%20etc)). Erişim Tarihi: 17.12.2020
- Inui, Y., Wheeler. D & Lankford S. (2006), Rethinking Tourism Education: What Should Schools Teach? . *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 5(2), 25-35.
- İşçeli, Z. & Kılıç, G. (2018). Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Fakültelerin Müfredatlarının İncelenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 1 (1) , 41-56
- Japan Tourism Agency (2020). *Licensed Guide Interpreter* <https://www.mlit.go.jp/kankocho/en/shisaku/kokusai/tsuyaku.html>. Erişim Tarihi: 12.11.2020
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 170-189
- Kotga (2014). *What Is A Tourist Interpreter Guide?* <http://www.kotga.or.kr/guide/guide.php>. Erişim Tarihi: 21.11.2020
- Kozak, M. A. (2009). Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Bahar, 22, 1-20.

Kronenberg, M.& Szczecinska, J. (2013). Overall Desk Research On Situation Of Tourist Guides In Context Of Working With People With Intellectual Disabilities And/Or Learning Difficulties. *T-GUIDE Tourist Guides For People With Intellectual Disability And/Or Learning Difficulties In Europe*, Del. Nr 15 – WP4.

Kusluvan, S. & Çeşmeci, N. (2002). Türkiye’de Turist Rehberliği Eğitiminin Sorunları ve Yeniden Yapılandırılması. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı*, 241-245, Ankara: Aren Ajans.

Kurzy (2020). *Sprievodca V Cestovnom Ruchu - Akreditovaný Kurz, 300 Hod.* https://www.kurzy.sk/kurzy/79717/sprievodca-v-cestovnom-ruchu-akreditovany-kurz-300-hod-trnava?fbclid=IwAR1A_OHITBG7pU8K6NWm-3KTAAb2fuEzc0bPtTcwnyuVLKo0l1-vssgcT4Ow. Erişim Tarihi: 05.01.2021

Legifrance (2011). *Publics concernés: guides conférenciers.* <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000024433748/>. Erişim Tarihi: 30.11.2020

Likumi (2017). *Legal Acts of Republic of Latvia.* <https://likumi.lv/ta/en/en/id/50026>. Erişim Tarihi:16.12.2020

Lovrentjev, S. (2015). Education of Tourist Guides: Case of Croatia. *Procedia Economics and Finance*. 23. 555-562.

McCulloch, G. (2004). *Documentary Research: In Education, History and the Social Sciences*. London: RoutledgeFalmer.

Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research, A Guide To Design And Implementation*. San Francisco: John Wiley-Sons

Michael F., Christie, M. F & Mason, P. A. (2003). Transformative Tour Guiding: Training Tour Guides To Be Critically Reflective Practitioners, *Journal of Ecotourism*, 2(1), 30-31

Ministry Of Interior Of Slovak Republic (MINV) (2020). *Tourist Guide.* <https://www.minv.sk/?tourist-guide-2>. Erişim Tarihi: 29.11.2020

MFA (2011). Dış İşleri Bakanlığı. <http://www.mfa.gov.tr/g-20-tr.tr.mfa>. Erişim Tarihi:23.03.2021

Ministry Of Tourism Of Saudi Arabia (2020). *Tourism Licensing* <https://mt.gov.sa/en/TourismInvestment/TourismLicensing/Pages/default.aspx>. Erişim Tarihi:16.12.2020

Mogalakwe, M. (2006). The Use Of Documentary Research Methods In Social Research. *African Sociological Review*, 10(1), 221-230.

Navet (2017). *For the first time in Bulgaria regulations for exercising the professions of “Tourist Guide”, “Mountain Guide” and “Ski Instructor” are introduced.* <https://www.navet.government.bg/en/for-the-first-time-in-bulgaria-regulations-for-exercising-the-professions-of-tourist-guide-mountain-guide-and-ski-instructor-are-introduced> Erişim Tarihi: 1.12.2020

Nebioğlu, K. G. (2009). *Türkiye’de Profesyonel Turist Rehberliği Eğitiminde Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Düzenlenen Turist Rehberliği Eğitimlerinin Uzaktan Eğitim Modeli İle Verilmesi Üzerine Bir*

Araştırma. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü.

Nunes, A. B. (2003). Government Expenditure On Education, Economic Growth And Long Waves: The Case Of Portugal. *Paedagogica Historica*, 39(5), 559-581.

Öter, Z. & Çokişler, N. (2014). Türkiye’de Turist Rehberliği Eğitimi Veren Eğitim Kurumlarına Yönelik Bir Araştırma. *15. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*, 13-16 Kasım 2014, Ankara, 196-209.

Özkan, U. (2019). Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık

Pond, K. L. (1993). *The Professional Guide*, New York: Van Nostrand Reinhold.

Ponting, S. S. A. (2009). Exploring Practitioner Conceptualizations Of Professionalism And The Impact Of Professionalization On The Work Of Australian Eco Tour Guides. *Journal of Ecotourism*. 1. 133-148.

Resmi Gazete (Sayı: 28331) (2012) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120622-2.htm>. Erişim Tarihi: 17.11.2020

Scielo (2019). *Tour Guide Competencies: A Study Of Vocational Programs In Brazil*. https://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1982-61252019000300036. Erişim Tarihi: 8.12.2020

Selim, S., Purtaş Y., & Uysal, D. (2014). G-20 Ülkelerinde Eğitim Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1 (2)

Soykan, F. (2002). Profesyonel Turist Rehberliği Kurslarındaki Derslerin Yeniden Değerlendirilmesi ve Türkiye’nin Turizm Coğrafyası Dersine Eleştirel Yaklaşımı. *Turizm Eğitimi Konferansı– Workshop (11-13 Aralık 2002) Bildiriler Kitabı*. Ankara: Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitim Genel Müdürlüğü,

St. Lawrence Quebec (SLC) (2020). *Quebec local Tour Guide*. <https://slc.qc.ca/future-students/continuing-education-formation-continue/quebec-local-tour-guide>. Erişim Tarihi: 29.11.2020

Strauss, A. & Corbin, J. (1998). *Basics Of Qualitative Research: Techniques And Procedures For Developing Grounded Theory*. London: Sage.

Stephens M., Warren, L. K. & Harner, A. L. (2016). Comparative Indicators Of Education in the United States and Other G-20 Countries: 2015. *American Institutes For Research*. NCES 2016-100.

Tang, H. B. (1989). *Introduction To Tourism*, Hao-Fung, Taipei, Taiwan

Tanrısever, C, Bektaş, İ & Koç, D. (2019). Dünyada Turist Rehberliği Eğitimi. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)* , 2 (1) , 44-56.

TAR (2018). *Dël Gido pažymėjimo išdavimo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo*. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7ef08f309c6311e8b93ad15b34c9248c> Erişim Tarihi: 9.12.2020

The Daily Record (2010). *Segway tour operator sues D.C. over rules.* <https://thedailyrecord.com/2010/09/19/segway-tour-operator-sues-dc-over-rules/>. Erişim Tarihi: 8.12.2020

TourismTattler (2019). How to Become a Tourist Guide in South Africa. <https://www.tourismtattler.com/articles/guiding-tourists/how-to-become-a-tourist-guide-in-south-africa/>. Erişim Tarihi: 22.11.2020

TUREB. (2020). <http://www.tureb.org.tr/>. Erişim Tarihi: 17.12.2020

Türker, A, Güzel F.O & Türker G. O (2016), Turizm Aktörü Olarak Profesyonel Turist Rehberlerinin Türkiye'deki Rehberlik Eğitim Sistemine Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Odak Grup Çalışması, *17. Ulusal Turizm Kongresi, Akademi Sektör Buluşması*, 336-350, Detay Yayıncılık: Ankara

TYRKYS (2019). *Kurz Průvodce cestovního ruchu.* <https://www.tyrkys.cz/1.html>. Erişim Tarihi: 21.11.2020

UNDP (2019). *Human development index.* <http://hdr.undp.org/en/content/2019-human-development-index-ranking>. Erişim Tarihi: 26.11.2020

UNDP (2019). *HDI.* [http://hdr.undp.org/en/content/human-development-indexhdi#:~:text=The%20Human%20Development%20Index%20\(HDI,each%20of%20the%20three%20dimensions](http://hdr.undp.org/en/content/human-development-indexhdi#:~:text=The%20Human%20Development%20Index%20(HDI,each%20of%20the%20three%20dimensions). Erişim Tarihi: 26.11.2020

UNWTO (2019). *International Tourism Trends.* <https://www.eunwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456> . Erişim Tarihi: 21.03.2021

Victorian Skills Gateway (2020). *Certificate III In Tourism.* <https://www.skills.vic.gov.au/s/coursedetails?jt=0&id=SIT30116&to=1&type=course&keyword=Certificate+III+in+Tourism&ft=1>. Erişim Tarihi: 5.12.2020

VisitTallinn (2019). *Tallinna Giidid* <https://visittallinn.ee/est/professionaal/praktiline-info/tallinna-giidid/kuidas-saada-giidiks#kuidas-saada-giidiks> Erişim Tarihi: 14.12.2020

VisitBeijing (2020). *Information about Tour Guides in China.* <http://english.visitbeijing.com.cn/a1/a-XB42XC6E3AB1BB421D9A2D> Erişim Tarihi: 20.11.2020

Yenipinar, U. & Zorkirişçi, A. (2013). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi. *Cag University Journal of Social Sciences*. 10. 111-136.

Yenipınar, U. & Kardaş, K. (2019). Turizm Rehberliği Bölümleri Müfredat Geliştirme Önerisi, *Journal of Travel and Tourism Research* 15 (2019) 01-26

Yuka, I. , Daniel, W & Samuel, L. (2006). Rethinking Tourism Education: What Should Schools Teach? *Journal of Hospitality, Leisure, Sports and Tourism Education*. 5. P:33

WFTGA (2018). *Austria.* <http://wftga.org/guideapedia/austria-1>. Erişim Tarihi: 20.11.2020

WFTGA (2020). *Germany.* <http://www.wftga.org/guideapedia/germany/munich> Erişim Tarihi: 19.11.2020

WFTGA (2020). *Sweden* <http://www.wftga.org/guideapedia/sweden/stockholm> Erişim Tarihi: 15.12.2020

WFTGA (2018). *Indonesia* <http://www.wftga.org/guideapedia/indonesia>.Erişim Tarihi: 09.12.2020